

เพชรน้ำหนึ่งในพุทธศาสนา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กว่าจะได้มานั้นแสนทุกข์
ยากมาก แสนทุกข์ยากนะ เราเกิดกันเป็นมนุษย์ อยากจะปรารถนาความสุข เกิดเป็นมนุษย์
ปรารถนาความสุขแต่หาความสุขไม่เจอ หาความสุขไม่เจอ ในเมื่อเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็น
มนุษย์แล้วน้อยอกน้อยใจใจ เกิดเป็นมนุษย์น้อยอกน้อยใจว่า เราเกิดมาแล้ว ทำไมมันมีแต่ความ
ทุกข์

มันคิดเพราะกิเลสพาคิด เกิดเป็นมนุษย์นี้แสนประเสริฐ เพราะอะไร เพราะบุญพาคิด
เหตุการณ์เกิดนี้ไม่ใช่เกิดมาลอยลม ต้องมีเหตุมีผลถึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เพราะมนุษย์สมบัติมัน
พร้อมแล้วเกิดมนุษย์สมบัติ แล้วเกิดยังพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา
เป็นสิ่งที่มีความประเสริฐมากที่สุด ไม่มีค่าใดใดมีค่าเท่ากับพระพุทธศาสนาเลย

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดเหมือนกัน แต่เกิดขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ บุญบารมีของการบำเพ็ญบุญบารมีมาเกิดเป็นเจ้าชาย
สิทธัตถะระบือลือลั่น ขนาดกาฬเทวิลอยู่บนพรหม ขนาดว่าข่าวนี้อะบือไปจนกาฬเทวิลยังได้
ข่าวนี้อะบือนี่เป็นผู้ที่ว่าได้มานสมบัติแล้วขึ้นไปอยู่บนพรหมไปอยู่บนพรหม
ระลึกชาติได้ ๔๐ ชาติ อดีตอนาคตได้อย่างละ ๔๐ ชาติ กาฬเทวิล แต่ไม่สามารถพ้นไปจากทุกข์
ได้ ก็ด้วยความสุดความสามารถของตนก็ไปอยู่บนพรหมนั่นนะ

แต่เจ้าชายสิทธัตถะคลอดออกมา เกิดมาแล้ว เทวดาส่งข่าวขึ้นไปสะท้อนถึงพรหม กภาพเทวิลลงมาดูเลย ลงมาจากพรหมนะ เพราะเป็นเพื่อนกับพระเจ้าสุทโธทนะ มาขอคูเียง ขอคู่ว่า ขวามันระบือขึ้นไปว่า เจ้าชายสิทธัตถะเกิดแล้ว พระพุทธเจ้าเกิดแล้ว

แต่เกิดมาด้วยกิเลสพาเกิดก่อน กิเลสพาเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วก็พระเจ้าสุทโธทนะต้องการรั้งไว้ให้อยู่ในราชสมบัติ กภาพเทวิลลงมาดูว่าจริงอย่างที่รำลือไหม เพราะเป็นสหายกัน ก็ให้พระเจ้าสุทโธทนะเอาลูกออกมาดูให้ พอเห็นเข้าเท่านั้นนะดีใจมาก ดีใจเพราะว่าได้...สาธยายในพราหมณ์เขา อาการ ๓๒ ของพุทธลักษณะ ครบเลย เจ้าชายสิทธัตถะนี้มีพุทธลักษณะครบ

นี่ว่า “พระพุทธเจ้าเกิดแล้ว” ดีใจมากเลยจะมีผู้ชี้ช่องทางให้ เพราะถึงจะไปอยู่บนพรหมก็มีความทุกข์ ถึงจะได้สมบัติมันก็มีความทุกข์ เพราะมันรู้ยู่ที่ว่าตัวเองมันไม่สามารถชำระกิเลสได้ ถึงจะเหาะเหินเดินฟ้าได้นะ แต่ความทุกข์ในหัวใจเพราะมันมีกิเลสอยู่ มันรู้ยู่ แล้วตัวเองไปไม่ได้ แล้วจะมีผู้ชี้ นำ นี่ดีใจมากเลย สุดท้ายกำลังร้องให้อยู่ด้วย พระเจ้าสุทโธทนะเลยให้เอาเจ้าชายสิทธัตถะไปเก็บก่อน แล้วถามไถ่ ถามว่า

“ที่ดีใจหัวเราะนั้นเพราะอะไร”

“เพราะพระพุทธเจ้าเกิดแล้ว อาการ ๓๒ พุทธลักษณะ บอกตรงๆ เลยนี้พระพุทธเจ้าเกิดแล้ว”

“แล้วที่เสียใจนั้นล่ะ”

“เสียใจเพราะว่าอายุเราหมดแล้ว เราต้องตายก่อน”

กภาพเทวิลตายก่อน ตายก่อนที่เจ้าชายสิทธัตถะจะออกบวชไถ่ จะออกหาพระโพธิญาณ

นั่น เกิดมาศาสนาเรามีเหตุมีผลที่จะเกิด พอเกิดขึ้นมาแล้ว ถึงได้ออกบวชอีกทีหนึ่งนะ ออกหาโมกขธรรมเพราะตัวเองได้สร้างสมบารมีมามาก เกิดด้วยบารมีพาเกิด โพธิสัตว์ บารมีของโพธิสัตว์พาเกิดถึงชาติสุดท้าย แต่เกิดมา การเกิดขึ้นมา กิเลส อวิชชาพาเกิด อวิชชาในพระโพธิสัตว์มันก็มี แต่เพราะเกิดมาแล้ว เพราะเกิดมาด้วยบารมี พระเจ้าสุทโธทนะพยายามจะปิดบัง

จะให้อยู่ในปราสาท ๓ หลัง ไม่ให้เจออะไรเลยก็แล้วแต่ แต่ด้วยบุญญาธิการ เห็นว่าออกไปสวน ไปเห็นเกิด เห็นแก่ เห็นเจ็บ เห็นตาย พญามทูตคลบันดาลให้เห็น

“เราก็ต้องเป็นอย่างนั้นหรือ?”

นี่ผู้ที่มีปัญญา สิ่งใดที่มันกระทบคลองของจักขุ มันเข้าไปถึงใจ มันสะท้อนถึงหัวใจ นี่ก็เกิดมาแล้วก็อยู่กับแบบนั้นไง จะเสวยแต่ความสุขตลอดไปเพราะเป็นเจ้าชายสิทธัตถะมีแต่ความสุข เพราะว่าฐานะของกษัตริย์ แต่ในเมื่อสะท้อนขนาดนั้น เพราะคนเรามีบุญญาธิการอยู่แล้ว

“อ้อ เราก็ต้องตายหรือ”

มีเกิด มีแก่ มีเจ็บ มีตาย เราก็ด้วย เห็นไหม ถึงอันนั้นถึงแสวงหาให้ออก ออกหาว่า

“สิ่งที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันต้องมี”

เกิด แก่ เจ็บ ตาย มี สิ่งที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ต้องมี แต่หาอย่างไร

ออกแล้วการจะออกจากราชสมบัติออกไปมันก็เป็นการทำว่าเป็นภาระอย่างใหญ่ เพราะว่าเขาผูกมัดไว้แล้ว โลกผูกมัดไว้แล้ว โลกถึงไม่ใช่ธรรม โลกกับธรรมคนละอัน ถึงว่า ดวงใจดวงนั้นสร้างมาเพื่อจะหลุดพ้นแล้วก็จริงอยู่ แต่ในเมื่อมันต้องมีเหตุมีผลของการหลุดพ้นสิ ไม่มีการลอยลม ไม่มีหอรอก เหตุผลจะหลุดพ้นด้วยที่ว่าผุดมาจากดิน ผุดมาจากอากาศ ไม่มี มันต้องเป็นการชำระล้างไปตามสัจจะความเป็นจริง ถึงได้ออกหาแสวงหาโมกขธรรม

ไปเรียนกับอาจารย์ดาบสได้สมบัติเหมือนกัน จนอาจารย์ดาบสบอกว่า “ให้อยู่กับเราเถิด” ประกันกันว่า “ได้คุณธรรมเหมือนเรา อยู่ที่นี่เพื่อสอนลูกศิษย์เหมือนเรา”

แต่คนที่พระโพธิสัตว์ บุญญาธิการเพื่อจะหลุดพ้น ถึงจะเรียนจบของวิชาการทางที่ว่า เป็นความว่างของโลกียะทั้งหมดมันก็ไม่สามารถพ้นไปได้ มันมีความทุกข์อยู่ในใจ แต่ถ้าเป็นคน ที่เพื่อ เป็นคนที่ละเมอ เป็นคนที่ไม่มีสัจจะ เป็นคนที่ผลออกไป มันก็จะเคลิ้มไปกับความเยินยอของโลกเขา เห็นไหม แม้แต่อาจารย์ยังประกันเลยว่า เรามีคุณธรรมเสมอกัน ให้อยู่สอนลูกศิษย์ต่อไปเถิด

แต่เจ้าชายสิทธัตถะไม่ยอมรับ สิ่งนี้มันไม่ใช่ความไม่เกิด สิ่งนี้มันยังไม่ใช่ความสิ้นสุดของกิเลส มันยังมีความเกิดดับในหัวใจ ความทุกข์ยังมีอยู่ ถึงต้องออกไปแสวงหาเอง อดอาหาร อดอาหารจนขนร่วง จนสลบไป สลบถึง ๓ หนนะ การอดอาหารนั้นมันเป็นการอดอาหารเพราะยังไม่มีศาสนา การอดอาหารนั้นอดอาหารเฉยๆ การอดอาหารเพื่อว่าการอดอาหารนี้เป็นมรรคเป็นผล การอดอาหารนี้มันถึงไม่ใช่ทางใจ เพราะว่ากิเลสมันอยู่ที่ใจ กิเลสไม่ใช่อยู่ที่กาย การอดอาหารนี้มันเป็นการทุกข์ของกาย แต่เพราะการอดอาหาร ๔๕ วันอันนั้น ทำให้ใจนั้นสงบขึ้นมา ใจมีพื้นฐานใจ แต่พื้นฐานอันนี้มันก็ยังเป็นความส่งออกไป

สุดท้ายแล้วด้วยบุญญาธิการของผู้ที่ปฏิบัติมา คิดถึงตอนที่เป็เด็ก อานาปานสติอันนั้น เราเคยทำอานาปานสติแล้วมันเกิดความร่วมมือมาก ความร่วมมือมาก มันมีความร่วมมือเป็นสุขในหัวใจ อันนี้เป็นพื้นฐานใหม่ ย้อนกลับมาตั้งแต่เป็นเด็ก ตอนที่เป็เด็กอยู่ กำหนดลมที่ขึ้นขึ้นมา กำหนดวันนั้นเป็นอานาปานสติก่อน ตั้งแต่ปฐมยาม กำหนด ปฐมยาม อานาปานสติเข้าไป จนเข้าไป จิตสงบเข้าไป จิตมันเป็นความสงบ อานาปานสติ ไม่ใช่สมาธิที่มันรู้ออกไปด้วยพลังงานอันนั้น เป็นสัมมาสมาธิ

แต่เป็นสัมมาสมาธิอยู่ ผู้ที่ก้าวเดินไป คนไม่เคยเดินทางต้องมีการเดินทางไปทั้งถูกและผิด ไม่มีใครก้าวเดินแล้วถูกไปตลอดหรอก แม้แต่องค์ศาสดาก็ยังต้องก้าวเดินมาด้วยความทุกข์ยากอย่างนั้น แต่ทุกข์ๆ ยากเพื่อจะพ้นจากทุกข์ ไม่ได้ทุกข์ยากเพื่อจะจมอยู่ในกองทุกข์ นั่นนะ เวลาก้าวเดินไป

ปฐมยาม ได้บุพเพนิวาสานุสติญาณ ส่งออกไปอดีตชาติรู้ไปหมด บุพเพนิวาสานุสติญาณ ญาณยังรู้ดีของตัวเอง รู้ไปหมดเลย เกิดตั้งแต่ภพไหนชาติไหน ย้อนกลับไป ไม่มีที่สิ้นสุด เพราะบารมีของพระพุทธเจ้า ไม่มีที่สิ้นสุด อันนี้ย้อนไป ย้อนไป ย้อนไป แล้วมันก็ไม่ใช่ทาง มันไม่ใช่ทาง ย้อนกลับมา

ถึงมัชฌิมยาม จตุปปาตญาณ รู้เลยว่าตายแล้วไปเกิดที่ไหน เกิดที่ไหน สัตว์ตายแล้วเกิดที่ไหน ใครตายแล้วเกิดที่ไหน เห็นไหม นี้อดีตอนาคต มันไม่ใช่ ย้อนไปมันไม่มีที่สิ้นสุด คนนั้นก็เกิดตาย คนนั้นก็เกิดตาย จิตดวงนี้นักท่องเที่ยวมันไปตลอด มันเป็นสัจจะความจริงอยู่ ธรรมะมันมีอยู่แล้ว แต่ผู้ที่เข้าถึงธรรมตามความเป็นจริงมันยังเข้าถึงไม่ได้ อันนี้มันเป็นเครื่องยืนยันว่า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ผ่านอุปสรรคมาก่อน ผ่านสิ่งที่จะเข้าไปนั้นก่อน แล้วยังเข้าไป
แล้วไม่ถูกทาง

ปัจฉิมยาม เข้าถึง อาสวัภยญาณ ส่งไป พลังงานของจิตมันส่งไปอดีต พลังงานของจิต
มันส่งไปอนาคต มันไม่ใช่เป็นปัจจุบัน ย้อนกลับมาที่ปัจจุบัน อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจ
ยา วิญฺญาณํ ปัจจการของใจ ปัจจการของสิ่งที่พาเกิด ปัจจการของการที่พาใจดวงนี้เกิดดับ
เกิดดับมาตลอด

แล้วมาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะจะเป็นชาติสุดท้าย มันก็มีวิชาพาเกิดมา เกิดมาอันนี้ไ
ถึงเป็นสอุปาทิเสสนิพพาน ความเป็นสิ้นไป ถึงอวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ
อาสวัภยญาณ ญาณที่กำจัดอาสวะหมดสิ้นไปจากใจดวงนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ถึงวิมุตติสุข ถึงกินนั้นผ่านพ้นไป ชำระกิเลสได้หมด ถึงได้ย้อนกลับมา ว่าเสวยวิมุตติสุข สุข
อย่างนี้มันสุขเหนือโลก สุขมากๆ

จากที่เคยผ่านสมบัตินมาก่อน การผ่านสมบัติ การเข้าถึงจิตฺติจิตมันมีความสุขมากในสมาธิ
นั้น สุขอย่างนั้นมันสุขแบบโลกิยะ โลกิยะมันเหมือนโลก โลกคือจักรวาล จักรวาลยัง
มีอกกาบาท ยังมีกิเลส ยังมีการกระทบกระทั่ง ความอกกาบาทชนโลกมันยังเข้ามาได้ ในจักรวาล
นั้นก็ยังมีขะของอวกาศ ในความว่างนั้นก็ยังมีกิเลสอยู่ นั่นนะ ความว่างของโลกเขา ความว่างที่
เป็นไปอย่างนั้น...มันไม่ใช่

พอมันมาเป็นวิมุตติสุข อันนี้มันไม่ใช่อย่างนั้น จักรวาลนี้มันไม่มี ไม่มีสิ่งที่สืบต่อ หัวใจ
นี้ว่างไปหมดเลย เป็นวิมุตติสุข แล้วใครมันจะรู้ได้ จนถึงกับว่าไม่อยากจะสอนใครนะ องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ใครจะรู้อย่างนี้ได้”

สิ่งที่เป็นไป เสวยวิมุตติสุขอยู่ จนพรหมมานิมนต์ว่า “มี”

ถ้าพระพุทธเจ้าจะไม่สอนโลก โลกนี้จะวิบัติไป สิ่งที่อยู่ต่อหน้าแสงหามา สิ่งที่ต้องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติมาก็เพื่อจะรู้สัจธรรมสัจธรรม แต่ในเมื่อเข้าไปถึงจุดนั้นแล้ว มันเป็นสิ่ง
ที่ว่าใครจะเข้า ใครจะเห็นได้

จนพรหมนิมนต์ ๑

จนการสะสมบารมีของท่านด้วย ๑

ถึงได้ “อ้อ! มีได้” จนเสวยวิมุตติสุข จนสุขพอแรงแล้วไง ถึงย้อนกลับไปดู เอาใครก่อน

คนที่รู้รู้อย่างนี้ได้ต้องมีพื้นฐานของใจ กำหนดคุณอาพาราตย์ตายไปแล้ว เพิ่งตายไปเมื่อวานนี้ อีกคนเพิ่งตายไป ๗ วันแล้ว ไม่มีใครควรจะได้รับธรรมอันนี้ก่อน ถึงได้ไปหาปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์นี้เป็นผู้ที่มีคุณต่อกันอยู่ แล้วคนสมัยนั้นเขามีพื้นฐานของใจ คือใจเขาเป็นพื้นฐานคือคำว่าใจสงบเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ถึงไปโปรดปัญจวัคคีย์ ไปโปรดปัญจวัคคีย์ก่อน แสดงธรรมจักกฯ ก่อน แสดงธรรมจักกฯ โลกระบือถือลั่นอีกแล้ว ธรรมจักรเคลื่อนไป จักรนี้ได้เคลื่อนแล้ว ธรรมนี้ได้เคลื่อนไปแล้ว อัญญาโกณฑัญญะรู้ขึ้นมา

แต่เดิมมีพระพุทธ พระธรรมก่อน อัญญาโกณฑัญญะนี้เป็นผู้ที่เห็นธรรมก่อน จนพระพุทธเจ้าเปล่งอุทานว่า

“อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ”

รู้ว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายนั้นต้องดับไปเป็นธรรมดา”

ดับไปเป็นธรรมดาเลย แต่สมัยนั้น จนอัญญาโกณฑัญญะรู้ขึ้นมาจนเป็นสงฆ์องค์แรก เป็นพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ครบพระรัตนตรัยของเรา เป็นแก้วสารพัดนึกของเรานี้ไง เป็นแก้วสารพัดนึกของชาวพุทธเรา

เราเกิดมาท่ามกลางศาสนา เราว่าเรามีความทุกข์ขนาดไหนก็แล้วแต่ เรามีตรงนี้ไง เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา สิ่งที่เราแสวงหาด้วยบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สยัมภู รู้ด้วยตนเอง รู้ด้วยธรรมอันนี้ เป็นผู้ที่สะสมมาแล้วต้องมาแสวงหาตัวเอง ธรรมนั้นมีอยู่ก็จริงอยู่ แต่ต้องมีผู้ที่แสวงหาเพราะมันละเอียดอ่อนมาก แล้วเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะให้เข้าถึงความสุขแท้ อันนั้น ทำไมเราจะไม่มีบุญญาฯ ไม่มีบุญ ไม่มีวาสนา บุญวาสนา เกิดเป็นมนุษย์นี้ทุกข์เหมือนกัน

เจ้าชายสิทธัตถะทุกข์มาก่อน แต่ก็ชำระทุกข์เป็นผู้ที่ผ่านไปเป็นองค์แรก แล้วเราก็เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เราไม่เจอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยเนื้อหนัง แต่เราก็เจอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยธรรมที่ท่านได้ประทานไว้จน

๒,๕๔๒ ปีนี้ แต่มันยังสดๆ ร้อนๆ สดๆ ร้อนๆ จากผู้ปฏิบัติเข้าไปนี่ไง ทำความสงบเข้ามา ทาน ศีล ภาวนา เราก็ได้ทำทาน ศีล ภาวนาแล้ว ทาน ศีล ภาวนาเป็นเรื่องของโลก เรื่องของโลก เรื่องของโลก เรื่องจะก้าวตามธรรม โลกเข้ามาก่อน

การเกิดมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็โลก โลกกับธรรม อยู่ด้วยกัน เราก็เกิดมาในโลก เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาเหมือนกัน แต่ความสุขของโลกเขา ความสุขของโลกเขาร่วมไปด้วยน้ำตา “ความสุข” สุขขึ้นมาในโลกขนาดไหน มีความสุข มีความทุกข์ ต้องมองไปด้วยน้ำตาทั้งหมด

บุพเพนิวาสานุสติญาณ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกแล้ว สัตว์นี้เกิดตาย เกิดตาย แม้แต่ดวงใจดวงหนึ่งที่เกิดตายนี้เอาร่างกายที่เกิดตายมาสะสมอยู่นี้กองเท่ายิ่งกว่าโลกนี้ อีก เราเกิดมานั่งอยู่บนกองกระดูก นอนอยู่บนกองกระดูก นอนอยู่บนเนื้อหนังของเราที่มันเป็นธาตุดิน ที่มันแปรสภาพกลับไปเป็นดินนี้แหละ แต่เราเกิดขึ้นมาแล้ว เราก็ไม่รู้จ้กว่าเราเกิดเราตาย มาที่ภพที่ชาติ จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ก่อน เห็นตามความเป็นจริงแล้วประทานไว้ ตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงว่า จิตดวงหนึ่งเกิดตาย เกิดตายมาไม่มีที่สิ้นสุด เกิดมาอยู่ในโลกนี้ว่าจะมีความสุขอยู่ ก็ไม่สุขจริงตามโลกนี้

“ในสโมสรสันนิบาตไหนก็แล้วแต่ ทุกดวงใจว่าแหว”

ดวงใจของสัตว์โลกว่าแหวในดวงใจโดยธรรมชาติของมัน อวิชชาปักเสียบอยู่ในใจแล้ว ทุกดวงใจไม่มีดวงใจดวงไหนเลย ไม่มีมนุษย์คนใด ไม่มีเทวดา ไม่มีพรหมใดที่เกิดมาแล้วไม่มี ความทุกข์...ไม่มี ไม่มีเลยแม้แต่ดวงใจเดียว เว้นไว้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บรรลุ ไปก่อนนั้น และพระอรหันต์นี้ตามไปเท่านั้น เท่านั้นจริงๆ เลย

“วิมุตติสุข” มันถึงมีแต่ในศาสนาพุทธของเราไง

แล้วเราเกิดมาท่ามกลางศาสนาพุทธ ทำไมจะไม่หาความสุข เราถึงไม่ชวนขวยหา ความสุขอันนั้น ความสุขความเป็นจริงที่มันมีอยู่แล้ว มีอยู่แล้วเพียงแต่เราเข้าไปไม่ถึง พอเราเข้าไปไม่ถึง มันก็ยังมีมันน้อยเนื้อต่ำใจใจ เราเกิดมาแล้วไม่เจอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรู้เลยว่าเราเคยมีบุญญาธิการมาอย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรู้ว่าจิตนิสัยของคนต่างกัน

ถึงได้วางธรรมไว้ กรรมฐาน ๔๐ ห่องถึงได้ต่างกัน เรามีจิตนิสัยอย่างไรเราก็ต้องพยายามจะเข้าหาทำพื้นฐานของความสงบนี้ให้ได้ก่อนไง เราต้องทำพื้นฐานความสงบอันนี้ มันละเอียดอ่อนจนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงอุทานว่า “ใครจะทำได้”

แต่ในเมื่อในการปฏิบัติอยู่เดี๋ยวปัจจุบันนี้ มันปฏิบัติด้วยการเชื่อใจ ความเชื่อเป็นสุขตมย ปัญญา จินตมยปัญญาคือจินตนาการ จิตนาการด้วยความเป็นกลาง อย่าจินตนาการด้วยกิเลสนะ นั่นคือจินตมยปัญญา แล้วภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นตามความเป็นจริง

ความเชื่อนี้เราเชื่อครูเชื่ออาจารย์ ครูบาอาจารย์พาดำเนิน “ความเชื่อ” ความเชื่อไม่ใช่ความจริง ความเชื่อความก้าวเดินตาม เราเดินตามบุคคลคนที่เดินนำหน้าเรา เราจะเดินตามคนนั้นได้ไหม คนที่เดินนำหน้าเราไป เราเดินตามอยู่ ความเชื่อของเรา การกระทำของเรา ลัทธิการสอน ลัทธิต่างๆ การก้าวเดิน การก้าวเดินตามธรรม มันเป็นการเชื่อ ความเชื่อมันไม่ใช่ความจริง ความเชื่อมันเป็นสมมุติ ความจริงมันคือกิเลสใจ

กิเลสนี้มีจริงอยู่ในหัวใจของเรา จริงๆ อยู่ในหัวใจของเราอยู่แล้ว แล้วมันต้องรู้แจ้งตามสัจจะความจริง มันถึงจะชำระกิเลสได้ตามความเป็นจริง ความเชื่อมันเกิดจากใจ เกิดดับ เกิดดับจากใจ แต่กิเลสมันอยู่ที่ใจ ความเชื่อมันก้าวเดินตาม การเดินตาม เดินตามไป เดินตามไป เราก็อย่ารู้สัจจะความจริง แต่ความเชื่อมันเป็นการก้าวเดินตาม การก้าวเดินตามนี้มันเป็นอดีต เพราะไม่ตาม ตามไม่ถึงเป็นปัจจุบัน การก้าวเดินไปตามเขา นี้วิปัสสนาการทำความสงบอยู่มันถึงไม่เป็นสัจจะขึ้นมา มันถึงไม่เป็นความจริง เพราะมันเป็นความเชื่อ มันเป็นการก้าวเดินตาม มันไม่เป็นปัจจุบัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน “อานนท์ ในกำมือของเราไม่มีนะ” เปิดหมด เปิดหมด การสอนให้เข้าถึงสัจจะ เปิดหมด ในกำมือไม่มี คือไม่มีลัทธิ ไม่มีการบอกว่าจะมีปมเด่นปมที่ว่าจะข้ามพ้น... ไม่มี

มรรคอรียสัจจันนี้ ธรรมจักรนี้ เป็นจักรที่จะเชือดกิเลสได้ทั้งหมด มันอยู่ที่ความพยายาม อุตสาหะของเราต่างหาก ความอุตสาหะของเราจะทำให้จักรนี้ก้าวหมุนออกไปจากใจของเราได้

“อานนท์ ไม่มีกำมือของเรา”

ถึงบอกพระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้เชื่อ พระพุทธเจ้าสอนให้เข้าถึงสัจจะความจริงใจ การสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนพระสารีบุตรปฏิบัติจนถึงสัจจะความจริงอันนั้นแล้วเคยเทศน์สอนลูกศิษย์ว่า “ไม่เชื่อพระพุทธเจ้า” จนพระในสมัยพุทธกาลนั้นเอาไปฟ้องพระพุทธเจ้าว่า “พระสารีบุตรนี้เป็นมิจฉาทิฎฐิเสยแล้ว พระสารีบุตรนี้ไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ไม่ใช่”

ให้เรียกพระสารีบุตรมา แล้วเรียกพระเข้ามาด้วย

“เข้ามา” หมายถึงถามพระสารีบุตรว่า “สารีบุตร ทำไมเราไม่เชื่อเรา”

นี้อยู่ในพระไตรปิฎก พระสารีบุตรบอกว่า

“ไม่เชื่อ แต่ว่าไม่เชื่อเพราะว่าไม่เชื่อ เมื่อก่อนนั้นเชื่อเต็มๆ”

แต่เดิมความเชื่อ เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทานออกมาแล้ว เราต้องศึกษาก่อนเป็นสุตมยปัญญา เชื่อมากเลย แล้วก้าวเดินตามนั้น เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นที่พึ่ง

พระสารีบุตร ได้เป็นพระโศดาบันมาตั้งแต่ฟังพระอัสสชิ ถามพระอัสสชิ พระอัสสชิตอบว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับทั้งหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น”

“เหตุ” สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นมันต้องมาจาก “ผล” ผลทั้งหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ถ้าจะดับผลต้องกลับไปดับที่เหตุ เอ ชมฺมา เหตุปฺปภา พระสารีบุตรฟังตรงนั้นถึงกับเป็นพระโศดาบันทันทีเพราะมีพื้นฐานอยู่แล้ว แล้วทำไมจะไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเป็นอจลสัทธาอยู่แล้ว แต่ความเชื่อมันยังไม่เข้าถึงความซำระกิเลส ถึงว่าเชื่อมาตลอด เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก

แต่จนเข้าไปถึงแทงตรงความเป็นจริง “ไม่เชื่อ” ไม่เชื่อเลยเพราะอะไร เพราะเห็นเหมือนกัน ท้นเหมือนกัน ความท้นพระพุทธเจ้า ท้นเหมือนกัน เห็นเหมือนกัน “เชื่อ” ความเชื่อกับความจริงต่างกัน นี่ความจริงที่แทงทะลุเข้าไปถึงใจเป็นอันเดียวกัน อันเดียวกัน เห็นไหม ถ้า

เราเป็นทางโลก เป็นทางวัตถุ ถ้าหันกัน วัตรอยเท่ากันนี่เป็นสิ่งที่ว่าน่าเกลียดมาก วัตรอยเท่าเรา ต้องมีคุณนะ คุณของครูบาอาจารย์ เราจะวัตรอยเท่าของครูบาอาจารย์ไม่ได้ นั่นเป็นความเคารพ ศรัทธา

แต่กิเลสมันอยู่ที่ใจ ใจนั้นมันหมองไปด้วยกิเลสทั้งหมด แล้วมันแทงทะลุไปที่ใจ ใจของผู้ที่สิ้นกิเลสกับใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันไม่ใช่วัตรอย มันเป็นความประเสริฐ ต่างหาก ประเสริฐเพราะใจนั้นว่างจากกิเลสทั้งหมด มันเป็นที่ประเสริฐ ประเสริฐมาก ฉะนั้นดวงใจแต่ละดวงใจ มันไม่ใช่โลกิยะนี้ โลกิยะในอวกาศนั้นมันมีอุกกาบาตมันชนด้วยกิเลส มันชนด้วยการปะทะเสียบกัน แต่ความว่างจากสิ้นไปทั้งหมด ไม่มีกิเลส ไม่มีสิ่งใดในหัวใจเลย มันเป็นความว่างของแต่ละจิตวิญญาณนั้น ความว่างอันนั้นเสมอกัน

ถึงว่า “ไม่มีกำมือของเรา”

“อาณนทฺ์ ไม่มีเคยมีคำไหนอยู่ในความปกปิดลูกศิษย์ไว้เลย”

แล้วถ้าก้าวถึงกันแล้ว กลับเคารพด้วยความสุกซึ่งนะ

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ผู้ใดรู้ธรรม ผู้นั้นรู้เท่าพระพุทธเจ้า”

ความรู้ทันอันนี้มันถึงว่าเคารพกันแบบสุกซึ่งของใจ เป็นประเสริฐทั้งหมด ความประเสริฐของวิมุตตिसุข ความประเสริฐของธรรมะ ความประเสริฐ “เพชรน้ำเอก” พระพุทธเจ้า ตรัสรู้เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา พระสารีบุตรรู้ตามขึ้นมา แล้วไม่ใช่เชื่อ ไม่ใช่ความรู้ของความเชื่อ ไม่ใช่ความรู้ของความศรัทธา ความรู้เห็นที่ถอนกิเลสออกจากใจเหมือนกันต่างหากละ นี่ความถอนออกมาเหมือนกัน มันถึงว่าเป็นความว่างเหมือนกัน มันไม่ใช่ความว่างแบบอุกกาบาตในอวกาศนั้น อันนั้นเป็นความว่างของอวิชา

ความว่างของใจ “วิมุตตिसุข” ถึงบอกว่ามันไม่ใช่ความเชื่อ ความเชื่อถึงแก่กิเลสไม่ได้ ใจการเราจะกำหนดตามความเชื่อของเรา เรากำหนดเข้าไปตามความเชื่อ ความเชื่ออันนั้นมันต้องให้ละเอียดเข้าไป ระยะห่างของใจ อากาของใจไม่ใช่ใจ อากาห่างของใจลึกเข้าไปเรื่อย สติสัมปชัญญะจะพร้อมเข้ามาเรื่อย ระยะอากาของจิตกับจิตมันจะเป็นเนื้อเดียวกัน เช่น กำหนดพุทโธๆ เข้าไป มันเป็นระยะห่างเพราะเรานึกเอา พุทโธๆ วิตก วิจารณ์เกิดพุทโธขึ้น แล้วเลื่อน

เข้ามาๆ จนมันเป็นเนื้อเดียวกัน พุทโธจะหายไป เป็นพุทโธทั้งหมด นั่นคือปัจจุบัน แต่ปัจจุบันแบบความเป็นสมาธิใจ ปัจจุบันของความสงบของใจ

“ปัจจุบัน” ถึงเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิควรยกขึ้นแก่การงาน ยกขึ้นวิปัสสนา วิปัสสนาถึงชำระกิเลสได้ตามความเป็นจริง วิปัสสนาเป็นงานของภาวนามยปัญญา กิเลสเป็นนามธรรม กิเลสคือความเคยใจ กิเลสเกิดดับ เกิดดับในหัวใจของเรา ธรรมะก็เกิดดับเกิดดับในหัวใจ มันเกิดโดยธรรมชาติแต่เราก็ไม่รู้ว่าเป็นธรรม สิ่งที่เกิดคตินั้นเป็นธรรมเราก็ไม่รู้ เพราะอะไร เพราะกิเลสมันครอบงำอยู่

จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทะลุไปก่อน จนผู้ที่ปฏิบัติตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ตามกัน แล้วยืนยันตามกัน ถึงเป็นสักขีพยานต่อกัน ตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นองค์แรก ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ แล้วขยับตามกันมาทั้งหมด เป็นสักขีพยานยืนยันว่าธรรมะนี้เป็นของจริง ผู้ที่ปฏิบัติจริงได้เหมือนจริง ตามธรรมได้จริง นี่คือน้ำเพชรน้ำเอกในศาสนาเรา

เราเป็นชาวพุทธ เกิดพบพระพุทธศาสนา มันถึงไม่ควรน้อยอกน้อยใจ มรรคอรียสัจจยังมีอยู่ พระพุทธเจ้าบอกว่า “ศาสนาอยู่ถึง ๕,๐๐๐ ปีนะ” ๕,๐๐๐ ปีไปแล้วพระศรีอริยเมตไตรยยังมาตรัสธรรมอันเดิมอีก พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ๆ มาเป็นสักขีพยานกันมาตลอด พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ๆ มา วิมุตติสุขเหมือนกันหมด แล้วเราเกิดมาท่ามกลางศาสนา เราจะมีอำนาจวาสนาได้อย่างไร ว่าศาสนานี้แสนประเสริฐ โอกาสนี้เป็นของเรา แต่กิเลสมันพาให้ไม่เห็นนี้สิ กิเลสมันพาให้เราออกนอกกลุ่มนอกรทาง

จนปัจจุบันนี้ ปัจจุบันนี้การประพฤติปฏิบัติเข้มแข็งขึ้นมา เราเชื่อใครล่ะ

ความเชื่อ ความฟังเป็นฟังตาย ต้องฟังเป็นฟังตาย มันเป็นเรื่อง...แม้แต่ถนนหนทาง การก้าวเดิน ไปยังหลง เขาชี้ป้ายบอกทางไว้ไปอย่างนี้ อย่างนี้นะ เรายังไปหลงทางได้ แล้วหลับตาเข้าไปสิ... ไหนทาง ทางอันเอกอยู่ไหน ไหนว่ามรรค ๘ ๘ ทางไหน มี ๘ ด้านต่างหาก

เพราะว่ามันเป็นตำรานะ ตำราเป็นตำรา ธรรมะเป็นตัวแทนของศาสดา แต่ในเมื่อเราอ่านตำรา เราศึกษาตำรา กิเลสในหัวใจเราอ่านพร้อมไปด้วย ก็จินตนาการตามนั้นไป

“กิเลส” มันเคยเปิดช่องให้ใคร

“กิเลส” เป็นเจ้าวัฏจักร

“กิเลส” อยู่ในหัวใจของสัตว์โลกทุกๆ ดวง

“กิเลส” จะไม่ให้ออกจากอำนาจของมัน

แล้วศึกษาธรรม ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็คือศึกษา ก็คือการ กู้ยืมมา เป็นข้างนอกใช้ไหม ธรรมมาจากข้างนอก เราเป็นโรคภัยไข้เจ็บไปหาหมอ หมอคิดยามา จากไหน? คิดยามาจากข้างนอก แต่ก็เข้าไปทำปฏิริยากับอาการของไข้จนหายไป อันนั้นมันเป็นสารเคมี เป็นวัตถุที่เข้าไปทำลายปฏิริยากับหัวใจ กับร่างกายของเรา แต่กิเลสไม่เป็นอย่างนั้น เอาธรรมเข้ามามันก็ว่ามันรู้แล้ว ต้องเป็นอย่างนั้นๆ นี่มันยากมันยากตรงนี้ไง มันยากตรงที่ว่าเรามีกิเลสอยู่เป็นพื้นฐาน

“กิเลส” คือความเห็นแก่ตัว

“กิเลส” คือความเคยใจ

“กิเลส” คือการเข้าข้างความเห็น

“กิเลส” คือความยึดมั่นถือมั่น มันอยู่ที่ในหัวใจ สิ่งใดเข้ามานี่กิเลสมันเอาไปกิน ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ว่าต้องรู้ต้องเห็นตามความที่กิเลสมันพาเห็น นั่นกิเลสมันอย่างนั้น

ถึงว่า เราศึกษามาแล้ว เราพิสูจน์ พิสูจน์ไฉน เราศึกษาฉลาดของยาเข้ามา แต่เรายังไม่เคยกิน ยาเข้าไป โรคคือกิเลสไม่เคยหายจากใจ โลกคือกิเลสในหัวใจ จะกลัวอย่างเดียว “ธรรมะ พระพุทธเจ้า” อย่างศีล ทาน ศีล ภาวนา การรักษาศีลนี้บังคับ ทำไมเราอยู่บ้าน เราจะทำอย่างไรก็ได้ จะทำอะไรมันเป็นสิทธิ เอกสิทธิ์ของเรา ทำไมเราต้องรักษาศีลละ นี่เป็นธรรม ธรรมอันนี้ เข้าไปเริ่มเบียดเบียนกับกิเลส แย่งพื้นที่กับกิเลสในหัวใจ

กิเลสมันต้องขับไส มันไม่พอใจหรอก มันเคยเป็นเจ้าวัฏจักร มันเคยมีอำนาจเหนือดวงใจ ทุกๆ ดวง มันจะทำตามประสาของมัน แต่เพราะเราเชื่อ เชื่อธรรมแล้ว “ความเชื่อ” แล้วก็ขยับๆ เข้าไป “ศีล” มีศีลแล้วใจเริ่มเป็นศีล คือความปกติของใจ ความผิดพลาด มโนกรรม กายกรรมนี้ เกิดจากความคิดถึงทำความผิดออกไป “มโนกรรม” แม้แต่คิดชั่วมันก็เป็นมโนกรรมแล้ว เห็น

ใหม่ เราว่าปากกินข้าวเป็นอาหาร หัวใจมันกินอารมณ์เป็นอาหาร ความคิดชั่วมันกินยาพิษ ใจกินยาพิษเข้าไป แล้วจะให้มันมีความสุขหรือ

เราถึงต้องให้มันพุทโธ พุทโธ เห็นใหม่ พุทโธนี้เป็นอาหารของใจ ใจกินความคิดต่างๆ แล้วกินแต่ยาพิษ ยานั่นเข้าไป แล้วจะเกิดกรรมรุ่มเย็นมาจากไหน กรรมรุ่มเย็นต้องมาจากกรรม ถึงต้องรักษาศีล

ความเชื่อเรา เราคิดไปอย่างหนึ่ง โลกคิดไปอย่างหนึ่ง ธรรมะพระพุทธรเจ้าตรัสรู้แล้ววางบัญญัติไว้อย่างหนึ่ง ชัดกับความรูสึกเราทั้งหมดเลย เราเป็นอิสระเสรีทำอะไรก็ได้ เราเกิดมา มีวาสนามีอำนาจบารมี สัตว์ทั้งหลายมันเป็นอาหารของเรา เราจะทำอะไรก็ได้

เราเป็นอาหารของใคร? เราเป็นอาหารของภูจักร เราเป็นอาหารของสิ่งที่ว่าโรคภัยไข้เจ็บในโลกนี้ แต่ทำไมเราไม่ยอมละ ทำไมเป็นอาหารของเขามันยอมละ นี่มันคิดได้ มันเปรียบเทียบได้ละ ถึงว่าศีล สมาธิ ปัญญา พอจิตมันเริ่มไม่เบียดเบียนเขา ความคิดนี้ไม่ไปทำลายคนอื่น ไม่ทำลายแม้แต่ตัวเองใจ ไม่ทำลายแม้แต่โอกาสของตัวเองที่ทำลายตัวเองอยู่ มันก็จะเริ่มทำความสงบ

ศีลคือความปกติของใจ ใจจะปกติต้องมีศีลควบคุมก่อน

ศีลควบคุมแล้วเราเริ่มถึงทำภาวนาขึ้นมา ทำจิตให้สงบ

“ทำจิตให้สงบ” เกิดมาไม่เคยดับเครื่องใจ เครื่องยนต์ชื่อมาติดเครื่องตั้งแต่วันชื่อมาจนวันมันจะพังก็ไม่เคยดับ หัวใจตั้งแต่ปฏิสนธิขึ้นมาไม่เคยพัก นอนก็ฝัน ว่าจะนอนพักใจมันก็ฝัน มันเป็นเรื่องที่ว่าเราไม่เคยประสบพบเห็น สิ่งที่เราไม่เคยประสบพบเห็นมันถึงทำได้ยากใจ

ถึงว่า เราเกิดมานี้มีวาสนา ๒ ชั้น ๒ ชั้นเพราะเราเกิดมาพบครูบาอาจารย์ใน ปัจจุบันนี้ หลวงปู่มั่นกับหลวงปู่เสาร์เป็นผู้ที่บุกเบิกออกมาจากกิเลสก่อน เพราะว่าเป็นคนเชื่อในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้ว ๒ องค์ช่วยกันขุดค้นคว้าใจ หลวงปู่เสาร์เป็นอาจารย์ หลวงปู่มั่น เสร็จแล้ว ๒ คนบวชมาแล้วศึกษาพร้อมกัน จนข้ามพ้นออกไปจากกิเลส เป็นผู้ซึ่งนำได้ตามความเป็นจริง เห็นใหม่ ตามความเป็นจริงแบบว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายืนยันกับพระสารีบุตร ยืนยันกับพระอัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ

องค์หลวงปู่มั่นบอกว่า ได้ประพฤติปฏิบัติแล้ว ยังได้หลวงปู่ขาว หลวงปู่แหวน หลวงปู่พรหม หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่ฝั้น นี่ยืนยันกันมาทั้งหมด เพราะครูบาอาจารย์นี้ได้ดับขันธไปแล้ว ยืนยันกันด้วยธาตุขันธ์ก็ได้ว่าท่านดับขันธไปแล้ว ได้ทำฌาปนกิจไปแล้ว กระดูกเป็นพระธาตุทั้งหมด นี่คือครูบาอาจารย์ของเรา เราเกิดมาพบครูบาอาจารย์อีกชั้นหนึ่ง เกิดมาพบครูบาอาจารย์ที่รู้จักจริง ครูบาอาจารย์ที่รู้จักจริงเท่านั้นจะสามารถชี้ทางให้เราได้ใจ เราไม่ใช่เชื่อครูบาอาจารย์จนยกครูบาอาจารย์นี้เหนือธรรม

ครูบาอาจารย์นี้ประพฤติธรรมรู้ธรรมตามความเป็นจริง คนที่เห็นธรรมคือเห็นตถาคต จะไม่กล้ากราบไม่เคารพพระพุทธเจ้าได้อย่างไร เคารพแสนสุดที่เคารพเพราะอะไร เพราะถ้าเราไม่เจอสิ่งนี้ เราไม่สามารถผ่านพ้นไปได้ เพราะเรามาเจอเทคโนโลยี เจอมรรคอรียสัจจัง แล้วเราประพฤติปฏิบัติธรรมตามอันนี้ไป ทำไมคนที่ว่าเราหลงป่าอยู่ มีนายพรานคนหนึ่งพาเราเดินออกไปจากป่า เราไม่ซึ่งบุญคุณของพรานป่านั้นหรือ ทั้งๆ ที่ว่าพรานป่านั้นไม่รู้เรื่องนะ

อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อธรรมวินัยพระพุทธเจ้าตรัสไว้ตามความเป็นจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานไปแล้วก็แล้วแต่ แต่อันนี้เป็นร่องเป็นรอย เป็นทางชี้ออกไปขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดินตามธรรมอันนั้นไปแล้วทำไมมันไม่เคารพ มันไม่บูชา ไม่กราบไหว้พระพุทธเจ้าตามความเป็นจริงอันนั้น ถึงต้องซึ่งคุณมาก ซึ่งคุณมาก แล้วก็ยืนยันกันมา ...

(เทพจัดห้อง)

...อาจารย์มหาวชิราแล้วบอก...

(เทพจัดห้อง)

...ความก้าวเดินตามคือความเคารพครูบาอาจารย์ เชื่อในครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์นั้นจะบอกเทคนิควิธีการ เทคนิควิธีการที่เราไม่เคยเห็นใจ สิ่งที่เราไม่เคยเห็น เราทำไม่ได้ สิ่งที่เราทำไม่ได้ เราทำแล้วเราเจอ สมาธิเป็นสัมมาสมาธิหรือมิจฉาสมาธิ สมาธินี้มันจะถูกต้องตลอดไปหรือ ทำไมมันมีสัมมา-มิจฉาสมาธิละ

ทำความสงบเข้ามา ความสงบเข้ามา เราก็เป็นความสงบ ทำความสงบ ทำความสงบ

ความก้าวเดินตาม ความเดินตามมันไม่เป็นปัจจุบัน ถ้าเป็นปัจจุบัน นี่ถึงว่าเวลาเราทำปฏิบัติขึ้นมาแล้วถึงต้องหาครูหาอาจารย์ ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นผู้ชี้ทางอยู่ เทคนิคอันนี้ในเทคนิคที่ว่าคนที่ผ่านมา คนที่มีประสบการณ์มาก่อน “พรานป่า” พรานป่าที่ยังมีความชำนาญเท่าไรยังสามารถทำให้เราเข้าป่าได้ คนเมืองก็จริงอยู่สามารถเที่ยวป่าได้ ถ้ามีพรานป่าพาเข้าไป นี่คือวัตถุสิ่งให้เห็นกัน

แต่นี่มันเป็นวิธีการที่ว่าผู้ประสบจากภายใน ทุกข์เกิดที่ใจ ทุกข์ไม่ได้เกิดที่กาย “ความทุกข์เกิดที่ใจ” กายนี้มันเป็นส่วนประกอบเท่านั้น ส่วนประกอบภายนอก ถ้าวิการไป หัวใจมันประเสริฐ กายนั้นก็ไม่สามารถให้ความทุกข์กับใจได้ มันมีความทุกข์อยู่ ความหิวโหยมันเรื่องเป็นปกติเพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ ภพของมนุษย์มีกายกับใจ เพราะมันพ้นออกมา ออกมาจากภพวน เกิดมาจากข้างบนก็ได้ เกิดมาจากข้างล่างก็ได้ ออกมาแล้วข้างบนหรือข้างล่างมีกฎของเขา กฎของเขาถือว่าสวรรค์ก็สุขไป นรกก็ทุกข์มาก

แต่เกิดเป็นมนุษย์ ศาสนาพุทธ ตัดลงที่นี่ เพราะสุขกับทุกข์หาได้ไง อิศระเสรีของเราที่ว่เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วกฎหมายรับประกัน กฎหมายคุ้มครองในการทำร้ายกัน กฎหมายคุ้มครองนั้นกฎหมาย แต่ไอ้คนที่ทำร้ายตัวเองนี่ไม่เห็น เราทำร้ายตัวเอง ทำลายโอกาสตัวเอง การเกิดมาแล้วพบพระพุทธศาสนานี้โอกาสที่ชำระกิเลสเต็มๆ ในหัวใจ โอกาสที่มี

เวลาคนอื่นทำร้ายเรา เราก็ด่าเขา แต่เวลาเราทำลายโอกาสของเรา ทำไมเราไม่ว่า นี่เป็นมนุษย์ถึงว่ามีกายกับใจ ถ้าเราคิดออกไปว่าระหว่างกายกับใจไซ้ไหม เราจะไปหนักที่กายเกินไป ทุกคนหนักที่กาย ห่วงมากเรื่องของกาย ห่วงกันมาก หาปัจจัย ๔ มากี่เพื่อกับเรา สิ่งประกอบอยู่ทางโลกนี้เพื่อเราทั้งนั้นเลย เพื่อเรา พอเพื่อเราเสร็จแล้ว เพื่อลูกหลานของเรา เพื่อคนนั้น เพื่อคนนั้น...อันนี้อะไร? ความยึดมั่นถือมั่น มันไม่เคยทำให้ใจนี้อิ่มเต็มได้ ถึงต้องทำความสงบ ความสงบเท่านั้นทำใจให้อิ่มเต็มได้ ทำใจให้พอได้ ใจที่พอคือสัมมาสมาธิ

ถ้าจิตนี้กำหนดเข้าไปจนมันสงบ เครื่องนั้นดับ เราเคยดับเครื่อง เครื่องไหนได้ดับเครื่องนั้นจะแข็งแรง เครื่องนั้นจะไม่พัง เครื่องนั้นจะเริ่มต้นคิดใหม่ มันจะมีพลังงาน จิตเราก็เหมือนกัน จิตเราไม่เคยดับ มันไม่เคยดับใจ ไม่เคยดับเครื่อง คือมันฟุ้งอยู่ในอารมณ์ของความฟุ้งชานตลอดเวลา ฟุ้งอยู่ในความคิดตลอดเวลา เห็นใหม่ ฟุ้งอยู่ตลอดเวลา นี่เครื่องมันไม่เคยดับ

ทำความเข้าใจเข้าไปกำหนดพุทโธเข้าก็ไปได้ พุทโธๆ เข้าไป ถ้ากำหนดพุทโธนะ เพราะกำหนดได้มันต้องมีความตั้งมั่น มีความเชื่อ มีความเห็นว่า มรรค ผล นิพพาน มีจริง

ทุกคนจะประพฤติกฎปฏิบัติห้วงมากกว่า นรกสวรรค์ไม่มี เกิดมาแล้วชาติเดียว ทำแสวงหาทำอะไรพอ นี้กิเลสมันพาคิดอย่างนั้น

ถ้าความเชื่อว่ามรรค ผล นิพพาน มี มรรคมี ผลมี นรกสวรรค์มี ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำความดีสิ่งใดในโลกนี้จะเท่ากับทำดีกว่าความสงบ ทำดีเกี่ยวกับเรื่องของหัวใจ ทำดีเกี่ยวกับเรื่องภายในใจ “คืนอก” ดีด้วยความโง่เขลาชวนเชื่อก็ได้ ดีด้วยการเสกสรรปั้นขอ แต่คืนนี้ไม่มีใครพูด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายืนยันกับพระสารีบุตร เห็นไหม เหมือนกัน ถึงที่สุดเหมือนกัน แล้วไม่ต้องให้ใครมายืนยัน เพราะอะไร?

เพราะธรรม ธรรมประสิทธิ์ประสาทให้ใจ ธรรมประสิทธิ์ประสาทให้เวลาขณะจิตที่พลิกขึ้นไปจากปุถุชนเป็นกัลยาณชน จากกัลยาณชนขึ้นไปเป็นอริยชน พลิกขึ้นไปได้นี้วุฒิภาวะของใจเปลี่ยนได้ วุฒิภาวะของใจยับให้สูงได้ด้วยธรรมประสิทธิ์ประสาทนะ ไม่ใช่ด้วยปริญญาทางโลก ไม่ใช่ใครจะการันตีให้... ไม่มี ไม่มี มีเฉพาะธรรมเท่านั้น ธรรมคือสัจจะความจริง ภาวนามยปัญญาเท่านั้น สามารถชำระกิเลสได้เป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป

ถึงว่า มรรค ผล นิพพาน มีจริงอยู่โดยหลวงปู่มั่นเป็นพยานยืนยัน ครูบาอาจารย์นี้เป็นพยานยืนยัน ถึงเราไม่เจอพระพุทธเจ้า แต่เราก็เจอครูบาอาจารย์ที่จะบอกเทคนิควิธีการของเราอยู่แล้ว นี่มันถึงควรอุ่งใจใจ ควรก้าวเดินตามไป ก้าวเดินตามเข้าไป ก้าวเดินไปไหน

ใจอยู่เฉยๆ อยู่กับที่ เหมือนกับผี ฝีมือนองเต็มไปหมด เจ็บปวดแสบร้อนเพราะมันหนองเต็มหัวใจใจ เรบ่งฝี้ออกสี ความเจ็บปวดนั้นจะหายไป ใจเหมือนกับผี เจ็บปวดแสบร้อนอยู่ การก้าวเดินก็อยู่ที่หัวใจนี้แหละ เราก้าวเดินออกไป ถ้าใจเรายังอมฝีมือนองอยู่ มันก็อมความเจ็บปวดอยู่อย่างนั้น ถ้าเราจะสะกิดออก ก้าวเดินก็คืออย่างนี้ไง ก้าวเดินคือการปฏิบัติของใจที่มันแปรสภาพไป ก้าวเดินที่ใจมันก้าวเดินออกไปไง นี่ทำความเข้าใจพอสะกิดออก หนองแตก ความเจ็บปวดแสบร้อนหลุดออกหมด

เหมือนกัน จิตไม่เคยพัก มีแต่ความเจ็บปวดแสบร้อนในหัวใจ มันเกิดความสงบเข้ามา “ไอ้โฮ! มันเป็นอย่างนี้เนาะ ความสุขที่ว่าไม่ปนด้วยอามิสเจือเลยใจ ความสุขที่เกิดขึ้นจากใน

หัวใจเราไง เราคิดว่าที่อื่นมีความสุข ความสุขจะบ้านเรือนอยู่ที่ห้องหอปราสาท อยู่ที่แก้วแหวน เงินทอง สิ่งนั้นกองอยู่นั้น เวลาเราทุกข์ มันก็ช่วยเราไม่ได้ เวลาใจเราสงบสิ่งนั้นก็กองอยู่นั้น ทำไมหัวใจมันสุขขึ้นมาล่ะ”

ความสุขจากจิตสงบนี้มันก็สุขแปลกประหลาดจากโลกมหาศาลเลย โลก ความสุขเขานั้นมันต้องสุขเจือด้วยอามิส เจือด้วยความเย็นขบปอนั้น ความสุขอันนี้มันเป็นปัจเจกตั้ง ไม่มีกาล ไม่มีเวลา เป็นอกาลิโก ควรเรียกร่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม อกาลิโก เรียกร่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม...เรียกใคร? ก็เรียกความสนใจของใจ นี่ไงความสุขไง นี่ไงความสุข

เวลาทำบุญกุศลกัน ทำบุญกุศล อุทิศส่วนกุศล อุทิศตรงนี้ไง จิตที่ทำบุญกุศล จิตนี้อึดเต็มขึ้นมา อุทิศส่วนกุศลนี้ อุทิศส่วนกุศลออกไป แล้วเราทำความสงบขึ้นมาในหัวใจของเรา นี่เวลาทำความสงบขึ้นมาจิตนี้ได้สัมผัสกับสมาธิธรรม เห็นร่างเงาของตถาคต เป็นแค่เงาของตถาคต เพราะจิตมันเริ่มสงบ เราไปยืนอยู่กลางแดด เราจะมีเงาออกไป เราเข้าที่ร่ม เงานี้จะหายไป

จิตนี้สงบตัวเข้ามา เงาไม่มี เงานั้นคืออาการของใจ เงานั้นคือความทุกข์ที่มันเกิดเจ็บปวด แสบร้อนในใจเรานั้นนะ มันออกไปจากพิษที่หัวใจที่จับเคลื่อน ทีนี้มันก้าวเดินมา คือมันก้าวเดินมา คือทำลายเงาทั้งหมด

ใจก้าวเดิน หมายถึงว่า ยกใจเราสูงขึ้น สูงขึ้นไป ด้วยความวิริยอุตสาหะ

“มรรค” ความดำริชอบ ความเพียรชอบ ผู้ปฏิบัติหรือผู้ที่เข้าใจศาสนาในทางโลก พระพุทธเจ้าบอกว่าให้ปล่อยให้อ่าง พระพุทธเจ้าบอกให้อยู่เฉยๆ ความอยู่เฉยๆ นั้นมันเป็นมัชฌิมา ถ้าก้าวเดินมันเป็นอัตตะ มันจะเป็นความทุกข์ความร้อน นั่นคือความเชื่อ แต่ความจริงเราต้องปฏิบัติขึ้นมา ความจริงกับความเชื่อ เห็นไหม ความเชื่อมั่นไม่ถึงสักจะความจริง ความจริงเข้ามาเดินเข้ามาทั้งนั้นนะ มันจะปล่อย มันจะวาง มันต้องมีเหตุมีผล นี่ขนาดว่าปล่อยวางจากความทุกข์ความเจ็บปวดแสบร้อนเข้ามา แค่ความสงบเท่านั้นเอง นี่มันก็ยืนยันใจ พอยืนยันขึ้นมาเราก็จะก้าวเดินไป

แต่ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์สอนนะ แค่ทำความสงบ จิตนี้มันจะดิ่งง่ายมาก สงบเข้าไปถึงฐิติจิต ถึงความเคลิบเคลิ้ม เพราะมันจะเว้งว้างไปหมด มันว่างหมด ความว่างอันนี้ มันจะเทียบผลใน

ถึงว่า อันนี้มันเป็นการก้าวเดิน มันไม่ใช่ว่าเป็นสิ่งที่จะที่ว่าถึงรู้แจ้ง รู้แจ้งคือรู้เหมือนกัน รู้แจ้งคือรู้หลักการเดียวกัน แต่นี้มันไม่รู้แจ้งเพราะว่ามันมีอดีตอนาคต มันไม่เป็นปัจจุบัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก กิเลสขาด ขาดที่ปัจจุบันนี้ ไปตัดที่อดีตอนาคต ไม่ได้ เราถึงแก้กรรมกันนะ เราแก้กรรม แก้กรรมข้างนอก แก้กรรมต้องอดีตอนาคต แก้กรรมๆ ...แก้กรรมมันแก้ที่นี้ กรรมมันเกิดที่มโนกรรม กรรมมันเริ่มต้นจากความคิด ย้ำคิดย้ำทำแล้วก็ออกมาวาจา ออกมาด้วยกายกรรม นี่แก้กรรม ถ้าดับนี้ หหมด แก้กรรมได้หมด

จนแม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดจาก อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา เป็นเจ้าชาย สิทธัตถะ จนชำระจนสิ้น กรรมตามไม่ทัน จนพญามารนี้ตามไม่ทัน คอตกนะ จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยพญามารเลย

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความคำริของเรา บัดนี้เราเห็นการเกิดของเธอแล้ว มารจะเกิดอีกไม่ได้เลย”

มารไม่สามารถควบคุมใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นดวงแรก พระอัญญาโกณฑัญญะ ปัญจวัคคีย์ต่อมา ต่อมา นี้คือรู้แจ้ง รู้แจ้งถึงเริ่มต้นของความคิดใจ

“มารเอ๋ยเธอเกิดจากความคำริของเรา”

“คำริ” อยู่หลังความคิดใหม่ พอรู้แจ้งปั๊บ ความรู้ ความคำริออกมา มันเป็นการกระทบของจิต ผู้ที่จิตสะอาดแล้วคิดออกมาต่างกับไอ้สกปรกพาคิดใจ ไอ้อวิชชาคลุมอยู่ไง อวิชชาที่อยู่ทุกหัวใจนะ “ไอ้” คือเรานั้นแหละ “ไอ้” หมายถึงว่า เรายังยึดมั่นถือมั่นอยู่ แต่ถ้าหลุดไปแล้วมันไม่ใช่เรา กิเลสถึงชำระล้างได้ กรรมถึงแก้ได้ไง

กรรมแก้ได้ด้วย “วิปัสสนาญาณ” เท่านั้น

“อัสวักขยญาณ”ชำระได้หมด นี่คือการแก้กรรม

เราทำถูกต้อง เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงประพฤติปฏิบัติเพื่อจะแก้กรรมตามความเป็นจริง แต่ในเมื่อปฏิบัติแล้วมันก็แสนทุกข์แสนยาก ความทุกข์เพื่อจะพ้นทุกข์ ไม่ใช่ความทุกข์เพื่อจะแบกทุกข์กันต่อไป ความทุกข์ที่จะพ้นทุกข์

งานการชำระกิเลสถึงเป็นงานของนักรบ งานของนักรบนะ งานของเอกบุรุษเอกสตรีที่จะพ้นออกไป ความเข้มแข็งของใจต่างหาก ถ้าใจอ่อนแอใจ สัตว์อาชาไนย สัตว์อาชาไนยเลือกกินแต่อาหารที่มันเป็นที่ประเสริฐ เราไม่ใช่สัตว์ทั่วไป “กิน” เลือกกิน สัตว์อาชาไนย ใจที่เป็นเอก ใจที่เป็นอาชาไนย มันถึงจะเข้าถึงธรรมอันนี้ได้ไง แล้วเราสร้างขึ้นมา ใจของเรา จนเรามารพบพระพุทธศาสนา พบมรรคอรียสัจจ “ทางอันเอก” ทางของใจนะ ทางเดินยกไว้ที่โน่น ข้างนอกไม่เกี่ยว ทางของใจ ทางจากภายใน นี่จักรมันจะเคลื่อน-ไม่เคลื่อน

ความสงบอันนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกแล้ว มันต้องครบใจ มรรคสามัคคี มรรคสามัคคี หมายถึงว่า จิตนี้วิปัสสนาเข้าไปในกาย เวทนา จิต ธรรม ในสติปัฏฐาน ๔ การเห็นสติปัฏฐาน ๔ เห็นจากตาธรรมอย่างหนึ่ง เห็นจากมโนภาพอย่างหนึ่ง การเห็นจากมโนภาพ นึกมโนภาพขึ้นมา กาย เวทนา จิต ธรรมแล้วก็รู้เท่า รู้เท่า รู้เท่าไปเรื่อยๆ รู้เท่าไปเรื่อยๆ มันเป็นมรรคหรือ?

มรรคจากจิตสงบแล้วที่ว่า เราเป็นเว้งว่างเป็นผลนั้นนะ ถ้ามีครูมีอาจารย์จะบอกว่าจิตนี้สงบ จิตนี้เป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธินี้เป็นสัมมาสมาธิ เป็น ๑ ในมรรค ๘ ต้องยกฐานของเอกัคคตารมณ์ จิตที่ควรแก่การงานนี้ยกขึ้น ยกขึ้นให้เห็นกาย เห็นจิต เห็นกาย เห็นจิต

ทำไมจิตมันเป็นจิตเห็นจิตได้อย่างไร?

จิตมันเป็นจิต เดิมมันส่งออก เดิมมันรับรู้อารมณ์ทั้งหมด พอจิตมันสงบ มันดูอาการไหวของมันจากภายใน อาการไหวของจิตมันจะจับอาการไหวของจิตได้ เพราะมันเป็นนามธรรม ทำไมเราฝันได้ละ ทำไมเราคิดได้ละ “คิด” อาการคิดเป็นขั้น ๕ ขั้นนี้ออกมาจากใจมันเป็นขั้น ๕ ธาตุ ๔ ขั้น ๕ ใจนี้เป็นขั้น ๕ ร่างกายนี้เป็นขั้น ๔ เวลาเราฝันเรายังฝันไปได้ แต่พอจิตสงบอาการที่มันไหวออกมาจากสิ่งที่มันกระเพื่อม มันจะจับบีบ ถ้าจับจิตตัวนี้ได้ นี่คือการเห็นจิต

การเห็นกายคือการเห็นกายจากภายใน เห็นกายคือมโนภาพอวัยวะ ๓๒ อะไรก็ได้ หรือเห็นเป็นทั้งโครงร่างก็ได้ นี่พอเห็นกายอันนี้ไง กายอันนี้มันไม่มีมิติ ถ้าอยู่ข้างนอกนี่เป็นมิติ ภพของมนุษย์ ภพของเทวดา ภพของเทวดาเป็นมิติอย่างหนึ่ง กาลเวลาไม่ต่างกันไป มันต่างกันไป พอต่างกันไป เราก็อ้างใจ ตายแล้ว ๓ วันเน่า ๗ วันเปื่อย นั่นความที่สัญญา มันไม่ใช่รู้แจ้ง มัน

เป็นความเชื่อ รู้ตาม เป็นการก้าวเดินตาม การก้าวเดินตามมันเป็นปัจจุบันไหม? มันถึงแก่ไม่ได้
 ใจ

แต่ถ้าเห็นจากตาธรรม มันไม่มีมิติ เพราะจิตมันสงบ ไม่มีกาลเวลา จิตนี้ไม่มีกาลเวลา จิต
 นี้สมาธิตั้งมั่น พอความตั้งมั่น พอขยับเข้าไปมันจะเห็นของมัน เห็นของมัน ความเห็น พอจับ
 เห็น แต่เห็นนี้เป็นงานการขุดคุ้ยหาจำเลยนะ งานการขุดคุ้ยในสติปัญญา ๔ เป็นงานอย่างหนึ่ง
 งานการหาใจ เราจะทำธุรกิจต่างๆ เราต้องหาทุนนะ ต้องมีทุนก่อนถึงประกอบธุรกิจขึ้นมาได้

นี่ก็เหมือนกัน งานทำความสงบนั้นเป็นงานอย่างหนึ่งเพื่อเป็นพื้นฐานของทุน การ
 ประกอบธุรกิจต้องมีสิ่งที่ประกอบธุรกิจต้องมีโครงการใช้ไหม จะทำอะไร จะทำงานของกาย
 หรือจิต พอยกขึ้นมาทำโครงการแล้ว ต้องลองไปประสบให้มันขึ้นมาเป็นโครงการนั้นใช้ไหม
 นี่ถ้ายกกายกับจิตขึ้นมาได้ มันถึงเห็นจริงใจ ความเห็นจริงนี้เป็นงานวิปัสสนา

เราจับจำเลยได้นะ เราได้อยู่ จำเลยหรือคนขโมยของ คนนี้เป็นคนขโมยไป เราจับเขามา
 ไม่ได้เรารู้ที่อยู่ รู้ที่นี่เราได้ประโยชน์อะไร แต่ถ้าเราได้จำเลยขึ้นมาเมื่อไร จำเลยนี้ต้องไต่สวน
 ยกเข้าไปในคอกของศาล คำพูดทุกคำศาลจด ศาลจะจดนะ

นี่เหมือนกัน เห็นกายหรือเห็นจิต วิปัสสนาไป เห็นไหม นี่ศาลจด “ศาลจด” หมายถึงว่า
 มันสะเทือนถึงใจ มันมีเหตุมีผลขึ้นมาแล้ว สิ่งที่มีเหตุมีผล ผิดหรือถูก ความเห็นเราผิด ธรรมะผิด
 หรือกิเลสผิด กิเลสกับธรรมะมันจะต่อสู้กันด้วยวิปัสสนาญาณ อันนี้คือภาวนามยปัญญา
 ภาวนามยปัญญาจะเคลื่อนไป ธรรมอันนี้จะเคลื่อนไป ทางอันเอกของธรรมจักรนี้จะเคลื่อนไป
 ความเคลื่อนออกไป เห็นไหม ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นจากการเราเสริมขึ้นไป ภาวนามย
 ปัญหานี้ไม่มีตัวตน ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ถ้ามีคนเป็นเจ้าของ หรือมีเราเข้าไปนั่น มรรคไม่สามัคคี
 มรรคเอนเอียงเพราะกิเลสเรามี กิเลสเรามีมรรคจะเอนเอียงไป

แต่ถ้ามันเป็นไป เราใส่เข้าไปเหมือนกับลูกข้าง “ลูกข้าง” ถ้าเราเล่นลูกข้าง เราปั้นได้ แล้ว
 เราโยนออกไป ถ้าแรงเหวี่ยงมันพอลูกข้างจะตั้งตรง ธรรมจักรนี้มันก็เหมือนกัน ถ้ามันเคลื่อน
 ออกไป เคลื่อนออกไป จากแรงส่งของความพยายามของเราไป จากแรงส่งของจิต จากแรงส่ง
 ของความคิดที่มีสมาธิอยู่นี้เป็นมรรค ถ้าสันนิษฐานความคิดของเราปกตินี้มันกิเลสพาคิด เป็น
 โลภียะ มันแบ่งกันที่ว่า เป็นโลภียะกับโลกุตตระ ถ้าเป็นความคิดเรา เป็นความคิดเห็นของเรา
 เป็นโลภียะ โลภียะเป็นการผูกมัดไว้ เป็นการเห็นแก่ตัว มรรคเดินไปไม่ได้

ถ้าเป็นโลกุตระมันอาศัยความจิตสงบนี้ เราถึงต้องอาศัยความสงบของใจนี้เป็นพื้นฐาน ใ้บ่งฝึบงหนองแล้วความเจ็บปวดมันไม่มี มันเป็นอิสระเสรีของมัน แล้วเราเชื่อในธรรมของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เชื่อในธรรมอันนี้ มันถึงได้ก้าวเดินไปในธรรมอันนี้ไง อันนี้ เป็นธรรมจักร เป็นโลกุตระ

“โลกุตระ” คือธรรมจะพ้นจากโลก

“โลกุตระธรรม” ธรรมที่จะชักให้จิตวิญญาณนี้พ้นจากการเกิดและการตาย การชำระ อวิชชาในหัวใจใจ นี่ก้าวเดินไปตามธรรม ตามที่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประทานไว้แล้วไง

จากเพชรอันเอก จากศาสนาอันถูกต้อง กับการสอนของลัทธิต่างๆ เห็นไหม ก้าวเดินไป ตามเขา เขาบอกว่าให้ก้าวเดินตามไป ก้าวเดินตามไป ให้เชื่อใจ ให้เชื่อในความเชื่อนั้น เอาความ เชื่อนั้นเป็นผล เชื่อในวิธีการ เชื่อในการ ไปอยู่ที่นั่น เชื่อ เชื่อ เชื่อ

ความเชื่อแก้กิเลสไม่ได้ ความจริงเท่านั้นที่แทงเข้าไปในสิ่งที่ว่ากิเลสอยู่ ทำลายระเบิด อวิชชาจากฐานของจิต จากภวาสวะ ภพข้างนอกนะ การเกิดและการตายนี้หยาบมาก ภพการเกิด การตายของจิตสำคัญที่สุด ภวาสวะคือที่จิตมันเกิดความคิดเริ่มต้น นั่นคือภพใจ อาสวะ ๓ อวิชชาสวะ กิเลสสวะ ภวาสวะ จิตที่พาเกิดพาตายอยู่นี้ไม่มีใครเคยระเบิดทำลายมันได้ไง องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายระเบิดตัวนี้ไง ระเบิดหัวใจทั้งหมด อวิชชาดับไปด้วยอัส วัชยญาณ องค์หลวงปู่มั่นพาทำไปก่อน

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาเอก เอกของศาสนาทุกๆ ศาสนา ไม่มีศาสนาใดเลยที่บอกว่า ศาสดาของเขาพ้นจากกิเลสแล้วมาสอน มีแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เกิดเป็นเจ้าชาย สิทธัตถะ ก็ว่าเกิดขึ้นมาจากกิเลส ออกไปแสวงหาโพธิญาณจนพ้นออกไปจากกิเลสก็บอกว่าพ้น ออกไปจากกิเลส

มันมีเหตุ มันมีผล มีวิชาการ มีวิธีการ มีการหลุดพ้น นี่ศาสนาของเหตุและผล ไม่ใช่ลัทธิ ความเชื่อใจ ถึงบอกว่าความเชื่อที่ว่าเชื่อครูบาอาจารย์ของเรา เราก็เชื่อเป็นวิธีการไง เชื่อเป็น เทคนิควิธีการที่จะเข้าไปชำระล้างเฉยๆ แต่การกระทำมันต้องเรา เพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจ ภาวนามยปัญญาที่เกิดจากใจ ภาวนามยปัญญาที่ปัญญาขนานเอก เป็นธรรมมาวุธ เป็นธรรมโอสถ

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ พระพุทธเจ้าซึ่งบอกไว้เท่านั้น แล้วเราเท่านั้นจะต้อง ขวนขวาย คั้นคว่ำออกมาจากใจของเรา มันขับเคลื่อนก้าวเดินออกมาจากใจของเรา แล้วมันก็ หมุนไปเป็นธรรมจักร เป็นธรรมชาติที่มันมีอยู่ มันมหัศจรรย์มาก สิ่งนี้เป็นมหัศจรรย์ ทางอันเอก มรรคโค

“ไม่มี” พระพุทธเจ้าบอกกับสุภัททะ “เธออย่าถามให้เสียเวลาไปเลย ไม่มีรอยเท้าใน อากาศ ศาสนาทัตติต่างๆ ไม่มีมรรค ไม่มีผลหรือ ไม่มีเหตุจะไม่มีผล ไม่มีมรรคจะเอาผลมาจาก ไหน สุภัททะเธอไม่ต้องถามให้เสียเวลา เอาปฏิบัติเลย” จนวันสุดท้ายที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าจะไปปรินิพพาน ก็ยังมีความสำคัญที่ว่าไปเอาสุภัททะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาได้อีกองค์

คนที่ไม่มีกิเลส ภาวสวะในหัวใจไม่มี ภพของใจไม่มี ไม่เคยตื่นกลัวกับความ เป็นไปของ สรรพสิ่งทั้งหลาย สรรพสิ่งทั้งหลายเป็นสมมุติ ไม่สามารถเข้าไปชำระ เข้าไปก่ด้วงใจที่วิมุตติ นั้นได้เลย เห็นไหม ขณะที่จะไปปรินิพพานอยู่ก็ยังไปโปรดเทศนา กับสุภัททะ ให้สุภัททะเป็น พระอรหันต์ขึ้นมาได้อีกองค์

กับอวิชชาในหัวใจที่พาเจ็บแสบปวดร้อในใจ มันทำไมไม่ถอนออกจากใจ? มันต้อง ถอนสิ ยามืออยู่ แล้วว่าอำนาจวาสนาตัวไม่มี ตัวเองเป็นผู้ที่ไม่มีวาสนา เกิดมาแต่ความทุกข์... ขน แต่กิเลสมาถมใจ ตัวเองว่าศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรม แต่เวลาขณ เวลาคิดกิเลสทั้งนั้น กิเลสพา คิด ใจ นี้ครูบาอาจารย์ถึงได้ตีมือใจ ตีมือคือความคิดใจ ห้ามคิด ห้ามคิด ห้ามคิดใจ คิดสิ่งทีมากด้วง ใจไม่คิด

ให้คิดว่า อ้อ! ฉันมีวาสนามาก เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้ นำ เทคนิควิธีการเราก็จะมีก้าวเดินไปได้ สิ่งที่ว่าผู้ที่ชี้ นำ จะเดินป่ามีพรานป่าพาน่า มันน่าอุ่นใจมาก พรานป่าจะพาเราก้าวเดินออกจากดงไพร ออกจากโลกที่ทุกข์ร้อนอยู่นี้ไง พ้นออกไปจากป่า ใหญ่อันนี้ พ้นออกไปก็ลงทะเล เว้งว้างมีแต่ความสุข มีแต่ความวิมุตติของเราในหัวใจ นี่มันต้อง คิดอย่างนั้นสิ อันนี้ถึงว่าปัญญาของเราพาคิดใจ ปัญญาที่ว่าเกิดจากเป็นประโยชน์ของเรา

เราถึงว่าเราเป็นชาวพุทธ เราไม่เชื่อกิเลสในหัวใจเรานะ ไม่ใช่เชื่อกิเลสคนอื่น ไม่เชื่อ กิเลสในใจเรานี้แหละ พาให้เราหลงไหลได้ปลื้มไป เราต้องเชื่อธรรมของพระพุทธเจ้า ธรรมของ พระพุทธเจ้าบอกเลยว่า บัจจัตตัง ต้องตรวจสอบ บัจจัตตัง รู้จำเพาะตน ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ต้อง ตรวจสอบว่าใจเรายังมีทุกข์อยู่ไหม ใจเราสะอาดขึ้นมาหรือยัง ใจเราเป็นอย่างไร อย่าไปเชื่อที่เขา

บอกว่าเราประเสริฐ เราเลิศ ไม่ต้องไปเชื่อ ไอ้คำพูดนั้น โลกธรรม ๘ โลกธรรม ๘ มีอยู่ในโลก โดยประจำ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ไว้ในพระไตรปิฎก ถ้าจะพูดถึงการ โคน โลกธรรม นี้เบียดเสียดเสียดสี ไม่มีใครในโลกนี้จะเจ็บปวดแสบร้อนเท่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ ตรัสรู้แล้วเป็นพุทธเจ้านะ คุณในพระไตรปิฎกสิ เขาใส่ความ เขาใส่ไคล้ เขาแก้งองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ขนาดเป็นพระอรหันต์แล้วนะ เป็นพระศาสดาคด้วย ยัง โคน โลกธรรมใส่ความ ใส่ไคล้ขนาดนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าห่วงสาวกมาก ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ห่วงมากถึงได้ประทานไว้ก่อนไง

“เธออย่าเสียใจ อย่าคิดมาก ใน โลกนี้ไม่มีใครจะ โคนมากกว่าพระพุทธเจ้า แม้ตรัสรู้แล้วก็ ยัง โคน”

แต่ โคน แต่พระกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น ไม่สามารถเข้าไปถึงพระ จิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เลย เพราะว่ามันเข้าถึงไม่ได้ไง ความรำลือก็รำลืออยู่ ข้างนอก หัวใจนั้นท่านพ้นไปแล้ว มันจะไปเกิดความหวั่นไหวอะไรจากข้างนอก เพียงแต่เอา มา เป็นเห็นว่า โลกธรรมนี้มันก็ชี้ได้แต่วัตถุเท่านั้น ใจ มันตีเทียนได้แต่สิ่งนั้นของสูงของต่ำ ของที่ไม่ พอใจ นี่นิทานกาลเอ มันจริงหรือไม่จริง? จริงเพราะปากสกปรก จริงเพราะความคิดของใจที่มัน สกปรกนั้น ความคิดสกปรกนั้นมันก็พูดออกมาตามความคิดของมัน มันถึงว่า โลกธรรม ๘ นี้มี เป็นของเก่าแก่อยู่ในโลกอยู่แล้ว เราถึงว่าถ้า โคน ไปเจ็บปวดแสบร้อนก็ต้องให้คิดว่าอันนี้ธรรม สะเทือนเรา แต่ธรรมที่พระพุทธเจ้าบอกไว้แล้ว สะเทือนเราหมายถึงว่า เราก็คือ โคน เหมือนกัน

มันถึงว่าเรามีครูมีอาจารย์ มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาเอก เป็นครูอัน เอก เป็นเพชรน้ำหนึ่ง เป็นเพชรยอดเพชรที่ประดับมงกุฎของศาสนาพุทธเรา แล้วมีหลวงปู่มั่น มี ครูบาอาจารย์เดินตามมาอีก เห็นไหม เพชรน้ำเอกทั้งนั้นในศาสนาพุทธนี้ ศาสนาพุทธเป็น ศาสนาเอกของโลก

แล้วเราเป็นคนหนึ่ง เป็นบริษัท ๔ ที่พระพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้ ทำไมมันไม่มีวาสนา บารมีล่ะ วาสนาบารมีถึงต้องเต็มในหัวใจของเรา เต็มมากเลยถึงได้มาเกิดถึงพุทธกาลที่ศาสนา กำลังเจริญรุ่งเรืองอยู่มาก ศาสนากำลังเจริญรุ่งเรือง เราถึงว่าเป็นผู้มีวาสนาไง เป็นผู้มีวาสนาที่ ก้าวเดินตามมา ก้าวเดินตามมาแล้วนี่มันถึงอุ่นใจ ถ้าเราไม่มีความคิดแบบนี้ขึ้นมาในใจของเรา

มันมีแต่ความเจ็บปวดแสบร้อนนะ มีแต่ความน้อยอกน้อยใจ ปฏิบัติก็ลุ่มๆ ดอนๆ การปฏิบัตินี้ก็ลุ่มๆ ดอนๆ เพราะว่ามันทำแล้วมันไม่ได้ผล ไม่ได้ผลแล้วใครเป็นคนเจ็บคนทุกข์ล่ะ? ก็เราอีก เราปฏิบัติเพื่อจะพ้นทุกข์ แล้วเราก็กู้ไปพร้อมกับความปฏิบัติของเรา แล้วเราก็กู้ เราก็กู้เสียใจ

“ความเสียอกเสียใจ” ให้เข้าใจว่ามันเป็นกิเลส อาการของใจทั้งนั้น ทางนี้มันทางที่ไม่ได้ ไร้ยั่วดอกกุหลาบ ทางนี้มันเป็นทางแต่ขวากหนามทั้งนั้น กิเลสเป็นขวากหนาม กิเลสเป็นเจ้าวิฆัจจกร กิเลสนี้พาเกิดพาดายในวัฏสงสารนี้ตลอด แล้วมันจะพ่นปล่อยให้หัวใจ เพราะคนนี้มันเกิดตายอยู่แล้ว จะปล่อยให้หัวใจเป็นที่อยู่ เป็นบ้านเรือนของมันพ่นไปจากอำนาจของมันได้อย่างไร มันไม่ปล่อยให้เราปฏิบัติง่าย ๆ หรือ ไม่มีหรือ ล้างมือแล้วเปิบ ไม่มี ล้างมือแล้วเปิบ

เจ้าชายสิทธัตถะเป็นถึงพระโพธิสัตว์ จะออกมานั้น...สลบ ๓ หน คนสลบถึง ๓ หนมันทุกข์ขนาดไหน แล้วเราเป็นใคร? เราเป็นสาวกใช่ไหม เราเป็นสาวก ถึงจะทุกข์ขนาดไหน แต่คนที่มิมีแผนที่ดิน เราเป็นสาวก-สาวกะ พระพุทธเจ้าประทานศาสนาไว้กับมือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นผู้ที่ว่าฝากศาสนาไว้ แลมาจะมาเจอเพชรน้ำเอกในสมัยปัจจุบัน หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ ครูบาอาจารย์ที่เป็นผู้ชี้แนะ

แล้วมันจะมาน้อยเนื้อต่ำใจ จะมาไม่คิดไม่ชวนขวย ความเจ็บปวดแสบร้อนนั้นถือว่าเป็นกรรมเก่า เราสร้างกรรมมา สิ่งที่เราทำนั้นคือกรรมทั้งนั้น เราต้องทำมาไม่ชาติใดก็ชาติหนึ่ง ฉะนั้น ใครจะเอาคืนไปให้เขาเอาคืนไป หัวใจมันก็ปล่อยวาง หัวใจมันก็โล่ง หัวใจมันก็มีแก้ไข ทำงานใช่ไหม คือว่ามันไม่ต้องไปคิดเรื่องเก่า ถ้าไปคิดถึงเรื่องเก่า มือไม่วางทำอะไร มือกำอยู่แต่อย่างนั้น หัวใจคิดแต่เรื่องเดิม มันก็กำอยู่เรื่องเดิม มีแต่ผี มีแต่หนอง มีแต่ความเจ็บปวดมันไม่คลายออก

ถ้าเราเอาธรรมของพระพุทธเจ้ามา นี่ที่วานี้แหละ เอามาเทียบเคียงในหัวใจของเรา มันก็คลายออกๆ เราก็กู้มีโอกาสก้าวไป ก้าวไป ก้าวไปตามธรรมนั้นนะ ธรรมนั้นคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ธรรมของเรา ธรรมของเรามันอยู่ในกิเลสเพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจ ธรรมของเรา เราคาด เราหมาย ความคาด ความหมาย ความดัน ความเดา

“อานนท์ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม พระอรหันต์จะไม่สิ้นจากโลกนี้เลย”

“ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม” การประพฤติปฏิบัติที่เป็นมัชฌิมาปฏิปทาสมควร การที่มันจะเป็นสมาธิมันก็เป็นสมาธิให้ด้วยความเป็นสมาธิของมัน ถ้าวิปัสสนาญาณจนชำระกิเลสได้เป็นอัสวักขยญาณ ถ้าสมควรแก่ธรรม คำว่า “สมควรแก่ธรรม” มันเข้าข้างใครละ ความสมควรนั้นมันเข้าข้างใคร

มันถึงเป็นมัชฌิมาปฏิปทาไป มัชฌิมาปฏิปทามันต้องธรรมจักรหมุนไป มันเป็นภวานามยปัญญาล้วนๆ ไม่มีใครสามารถชี้นำได้ มันจะชี้นำหรือไม่ชี้นำมันอยู่ที่ความเป็นไปของภายในใจ ความเป็นไปของบุญวาสนาบารมี ความเป็นไปของการสร้างสมมาของใจแต่ละดวง ความเป็นไป อันนั้นหมายถึงว่า ผู้ที่ปฏิบัติได้ง่ายรู้ง่ายก็มี ผู้ปฏิบัติง่ายรู้ยากก็มี ผู้ปฏิบัติยากรู้ยากก็มี

“ผู้ปฏิบัติยาก” เวลาอยากเฉยๆ แต่ “รู้ง่าย” รู้ขึ้นมา มันมีเหตุมีผล ต้องมีเหตุ ต้องมีผล แล้วหลุดออกไป จากวุฒิภาวะของใจที่ว่าเป็นปุถุชนที่เป็นความทุกข์หนาแน่นอยู่นี้แหละ พ้นออกไปจากทุกข์ได้ ในศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ในเอกของศาสนา ในเพชรน้ำหนึ่งของพุทธศาสนานี้ เอวัง

เพิ่มเติมธรรมท้ายกัณฑ์

แล้วมาจากไหน? ลูกก็มาจากพ่อแม่ใช่ไหม จากไข่ของแม่ จากเชื้อของพ่อ ลูกออกมาจากร่างกายไป เอาเลือดเนื้อเชื้อไขของแม่มาค้ำศาสนา แม่ได้บุญ ๑๖ กัป ตามพระไตรปิฎก แม่ได้บุญ ๑๖ กัปนะ เพราะอะไร เพราะเอาเลือดเอาเนื้อมาค้ำศาสนาไป นี่การบวชลูกถึงได้บุญมากไป ถ้าบวชลูก ถ้าให้รู้สัจจะอันนี้ไป ฉะนั้น เวลาบวชแล้วเป็นลูกศิษย์พระตถาคตแล้ว รักษาศาสนา มาจน ๒,๕๔๓ ปีนี้ ตอนนี้เดี๋ยวนี้โลกไม่คิดอย่างนั้น เห็นว่าพระบวชนี้มันแบบว่าสมมุติไป สักแต่ว่าพระแต่บวช ใอันนั้นมันบวชสมมุติสงฆ์ พระพุทธเจ้าบวชมาแล้วสมมุติสงฆ์ โจนหัวไม่ได้ โจนกิเลส มาแล้วถึงมาประพฤติปฏิบัติอีก มา โจนกิเลสออกจากใจ ถึงเป็นอริยสงฆ์ขึ้นมา

ถึงว่า ลูกของชาวบ้านก็จริงอยู่ แต่พอบวชแล้วก็ไปเป็นลูกของพระพุทธเจ้า ยิ่งถ้าเป็นสงฆ์ขึ้นมาตั้งแต่...ถ้าเป็นพระนี่จริงอยู่ ไม่ต้องเป็นพระก็เป็นพระได้ อย่างนางวิสาขาที่พระโศดาบัน พระที่ใจกับพระที่รูปแบบนี้ต่างกัน แต่ก็ต้องมีรูปแบบนี้เพื่อค้ำศาสนา

ถึงว่า บวชลูกได้บุญมาก ได้บุญมากๆ เลย ได้บุญ

ทีนี้ว่า “โลก” ก็เลสไม่คิดอย่างนั้น อยากให้ไปบวช บวชสักพักแล้วสึกออกมา นี่ลูกฉัน เวลาลูกไม่มีก็อยากให้บวช ถ้าบวชแล้วก็อยากให้ลูกสึก ใครอยากให้มีลูกบวชตลอดชีวิตบ้าง? ไม่ค่อยมีหรอก แต่อยู่ที่อำนาจวาสนาของคนๆ นั้น คนๆ นั้นถ้าบวชแล้ว

มีมากเลยที่พระลาบวช ๗ วัน ๘ วัน แต่พอบวชเข้าไปแล้ว

“เอ๊ะ! พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้หรือ”

ไปอ่านในวินัยเข้า “เอ๊ะ!” เพราะอะไร เพราะพระทั่วไปส่วนใหญ่จะเทศน์แต่ชาดกไป ไม่ใช่จะตัวนี้ไง ในวินัยขุไปคูลิ ในวินัยขุ ในอะไร เพราะเราบวชเข้าไปเราก็งง ไม่เคยนะ ไม่เคยคิดว่าพระพุทธเจ้าจะสอนอย่างนี้ แม้แต่พอพวกนักกฎหมายมาบวช พอมาอ่านวินัยเข้านี้ทั้งหมด เพราะกฎหมายในโลกทั้งหมดมาจากพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าเอกทั้งหมด หมอก็เอก กฎหมายก็เอก ทุกอย่างกุมหมัด โลกนี้ เห็นใหม่ ปรัชญา วิทยาศาสตร์

แต่ธรรมะ วิทยาศาสตร์นี้เพียงแต่มาทำให้ศาสนานี้เห็นภาพขึ้นมาเท่านั้น วิทยาศาสตร์นี้เป็นแขนงหนึ่งเท่านั้นเอง วิทยาศาสตร์พิสูจน์ให้ศาสนาเห็นภาพเข้ามา วิทยาศาสตร์นั้นเพราะมันเป็นทฤษฎีใหม่ๆ แต่อันนี้มันชำระทั้งหมด

แม้แต่ไอน์สไตน์ที่ว่า ไอน์สไตน์บอกอยู่ทฤษฎีสัมพัทธ์นี้รู้ ทฤษฎีสัมพัทธ์นี้เป็นอย่างไร นะ แต่เวลาระเบิดไม่รู้ ไม่มีอาวุธขยัญญาใจ ไม่เห็นความระเบิดไป เพราะระเบิดแล้ว วิทยาศาสตร์ พอไปแล้วมันแปรสภาพ “สสาร” สสารออกไป ออกไป แล้วอันเก่าไม่มี มันแปรสภาพไป แปรสภาพไป

แต่จิตนี้เวลาระเบิดตูมเข้าไป เห็นใหม่ ก็เลสหลุดออกหมด แต่สิ่งที่มันเป็นนามธรรมมันเหลืออยู่ มันถึงได้เห็นถึงการระเบิดไป เห็นระเบิดไปแล้ว สิ้นสุดมันเป็นอย่างไร

นี่ลูกเข้ามาค้า คำคือว่ารักษาสິงนี้ไว้ พอรักษาสິงนี้ไว้ มันก็มีบุรุษมีสตรีคนไหนแล้ว (เทพ สิ้นสุดเพียงเท่านั้น)